

»Zgodovina etike« za podiplomski študij Managementa B2

Fakulteta za management, Koper, enota Škofja Loka, št. leto. 2011-2012

Izr. prof. dr. Tonči A. Kuzmanić

Vaje, ustni nastopi, seminarske naloge, izpiti in magistrske naloge pri predmetu

1. Vaje se pri predmetu izvajajo na način cca pet minut trajajočih ustnih nastopov in debat, ki temu morebiti sledijo. Izzvati debato pri poslušalstvu je eden izmed pomembnih namenov ustnega nastopa.
  - 1.1. Za ustni nastop se študentje samostojno pripravijo, in sicer tako, da preštudirajo izbrano tematiko in oblikujejo strukturirane teze (iztočnice pogovora, ki so hkrati iztočnice prihodnje seminarske) na osnovi katerih prosto govorijo (osredotočijo se na bistveno).
  - 1.2. Namen debate je konstruktivna pomoč nastopajoči/nastopajočemu pri poznejši izdelavi seminarske naloge.
  - 1.3. Predstavljene teze na vajah so osnova za seminarsko nalogo, ki pa je predpogoj za pristop k izpitu iz predmeta.
  - 1.4. Priprava za nastop mora biti pisno narejena in priložena po nastopu (največ pol strani ob zapisu imena in priimka nastopajoče/ga). Skica naj vsebuje natančno naznačeno uporabljeno literaturo ter vsaj shematski prikaz prihodnje literature za seminarsko nalogo.
  - 1.5. Literaturo za nastop in seminarsko nalogo študentje izberejo sami in poročajo o tem, kako so in kje je pridobili (internet in wikipedija sta uporabni, vendar pa ne zadoščata!) ter kako ocenjujejo ustreznost le-te za njihove namene.
  - 1.6. V primeru, da niso zmožni sami izbrati se obrnejo na pomoč k mentorju.
  - 1.7. Teze ustnega nastopa študentje oblikujejo na osnovi in v okvirju spodaj naštetih tematik, ki se razdelijo po principu slučajnostne izbire, saj se pri vsaki posamični tematiki lahko prijavi le eden študent/ka.
  - 1.8. Uspešno opravljeni ustni nastop je »vreden« 20% izpita, seminarska naloga pa nadaljnjih 30% (pisni izpit torej 50%). Brez seminarske naloge k izpitu ni moč pristopiti.
2. Seminarska naloga (največ 12 strani) mora temeljiti na preštudirani literaturi. Preštudirano se dokazuje z natančnimi citati iz literature ter njih umestitvami v svoj lastni diskurz.
  - 2.1. Vsaka seminarska naloga mora uporabljati in se sklicevati na najmanj 4 knjižne enote literature (od tega najmanj dve v tujih jezikih) ter vsaj na 7 strokovnih ali znanstvenih člankov iz tematskega področja (pri tem ne štejejo internetne strani, slovarji in wikipedije!).
    - 2.2. Najbolj se pri seminarski ocenjuje naslednje:
      - 2.2.1. Širina in preciznost zastavitve problema;
      - 2.2.2. Natančno oblikovanje hipotez/e in transparentno dokazovanje le-te(h);
      - 2.2.3. Natančno navajanje uporabljenih virov (začetek in konec navedka, vir, stran vira... - viri so lahko navedeni tudi v tujih jezikih, ni jih potrebno prevajati);
      - 2.2.4. Zmožnost sklepanja na osnovi postavljene hipoteze in preštudirane literature.
    - 2.3. Seminarska mora imeti lastnosti strokovno-znanstvenega izdelka: »pesnjenje«, »motoviljenje«, »nalaganje«... ne bo nagrajeno.
      - 2.3.1. Cut & paste prijemi – ki ne bodo navedeni kot navedki/citati – bodo ustrezno sankcionirani: plagiatorstvo bo preverjano z ustreznimi računalniškimi programi.
  3. Študentke in študentje, ki izdelujejo »večjo« seminarsko kot del prihodnje magistrske naloge, imajo pravico do daljših tekstov in tudi do bolj razdelane zgradbe seminarske (literature...), in sicer v funkciji naloge, ki si jo načrtujejo.
    - 3.1. Tisti, ki se odločajo za tovrstno, torej »večjo« seminarsko nalogo v funkciji prihodnje magistrske naloge, se naj o tem posebej posvetujejo z mentorjem.

Seznam možnih seminarских nalog:

(Opozorilo: vse seminarske naloge se – vsebinsko gledano - izdelujejo v zvezi z dvojim. Prvič, nastajajo iz perspektive študija etike in morale, ki se jo v nalogi najprej utemelji (uporabljeni koncepti, utemeljitve hipoteze...). Drugič, šele na to se takšna postavitev etike ali morale »poveže« s takšnim ali drugačnim problemom, ki ste ga izbrali in ki meri na nek izmed elementov, segmentov, detajlov poslovnosti in/ali managementa. Izjema so – v večji ali manjši meri - seveda »Stari Grki« pri katerih poslovnost in management »ne štejeta« v območje etičnega.)

1. Etika pri »starih Grkih«

- Etika »naravoslovcev« in zgodnjih sploh (Tales, Heraklit, Parmenides, Empedokles...)
- Etika Sofistov (v povezavi z retoriko in retoriki)
- Etika Pitagorejcev: problem Enega, matematike in Dobrega
- Etika pred-sokratikov: pregledno
- Platonova (Sokratova) Etika: ideja-Dobrega
- Etika pri Aristotelu: polis, delovanje in politika – »dobro življenje«: problem suženjstva in razumevanje živali
- Etika Kinikov (Sloterdijk posebej kot možna literatura): problem suženjstva
- Etika in morala v Stoicizmu (problem »kozmpolitizma« in zadeva Enega)

2. Morala judovstva: razmerje med religijo in moralo – obče in pregledno/pojmovno: problem življenja in živali ter Boga

3. Etika in morala v dobi Helenizma: problemi suženjstva, dela in denarja

- Etika in morala Epikurejcev
- Etika in morala Skeptikov
- Etika in morala Phironistov
- Etika in morala Neo-platonistov
- Etika in morala (prevajanja še posebej) pri Filonu Aleksandrijskem

4. Morala v Rimski dobi: problemi suženjstva, trgovine in denarja

- Cicero
- Seneka... še kdo, če je posebni interes

5. Morala krščanstva: problem ljubezni v center - božje in človeške

- Avguštin: Amor mundi – problem ljubezni-do-(neo-stoiškega) ne-sveta (Civitas Dei)
  - Akvinski: zloraba Aristotela in reinterpretacija zoon politikov v ens socialis
  - Dominikanci in Frančiškani..., Jezuiti, Opus Dei...
6. Morala/e in (zgodnji) Islam: problem suženjstva in skupnosti
- Šiiti (skupno in posebnosti)
  - Suniti (skupno in posebnosti)
  - Zaslužkarstvo v islamu in problem »skupnostne pomoči« (»Kurban«-kompleks)
7. Posebnosti moral Hinduizma, Budizma in Šintoizma: problem »večnega vračanja« in življenja kot »neuničljivega«
8. Morala protestantizma: emancipacija dela, problem bogastva in »šparanja«
- Luther: posebej analitika katekizma in »Boga v srcu« (»intimizacija« religije kot temelja moderne vse morale) – ljubezen in delo
  - Kalvin... fundamentalizacija protestantizma
  - Ponovni (po Stoicizmu) pojav koncepta Self (Selbst)
9. Morala katolicizma v razliki do krščanstva in protestantizma: delo, denar in spolnost
- Analitika posamičnega katekizma iz poljubne dobe (lahko tudi (naj)novejše)
10. Morala rinascimenta
- Corpus hermeticum (Hermes Trismegistus) in vrnitev neo-platonizma
  - Morale novih naravoslovcev (nataral philosophy): Bruno, Galileo, Newton...
  - Machiavellijeva morala v »Il Principe«: problem vladanja (governare) i enotnosti
  - Spinoza (problem aksiomatskosti in Kabale): geometrična izpeljava etike
11. Morala humanizma in pojavljanje posameznika (individua) in njegove svobode kot družbenega bitja (Akvinskijev, torej dominikanski koncept)
- Utopije in utopistike (Moore, Campanella, Hamilton...): »dobra družba«
  - Erazem Roterdamski in zadeva »hvaljenja norosti«
  - Moralnost Kralja in Kraljice (pred Francosko revolucijo)
  - Zgodnja romantika: morale Shakespearjevih dram (tragedij) in problem morale/sile ljubezni
12. Morale in ideologije razsvetljenstev: problem kolonializma Evropa in »ostali svet«

- Kant in ponovna zastavitev moralnega razsojanja – problem subjekta razsojanja in kategoričnih imperativov
- Morala politične in nacionalne ekonomije kolonializma (Smith; Locke in »Indijanci«..., »naravno in historično voditeljstvo Evropejcev/belcev – leadership in zadeva absolutizacije privatne lastnine)
- Egalite (morala enakosti v pomenu »družbene enakosti«: Rousseau... - zadeva intime v povezavi z Lutherom/Kalvinom ter »Bogom v srcu«)
- Liberte (morale svobode v pomenu »družbene svobode« »svobodnih posameznikov«: Locke, Bentham, Mill...)
- Fraternalite (morale v pomenu »družbenega reda in družine«: Burke... številni konzervativizmi)
- Morala civilnih družb (Locke, predvsem pa Fergusson, tudi Hume...) in zadeva »civiliziranega posameznika« in »civilizacij«: civilni (Zahodnjaki) kot moralni
- Morala prostozidarjev kot dejavnih razsvetljevalcev in leaderjev, ki delujejo skrivnostno
- Moraliziranje iz »social-contract« (družbeni dogovor) pozicij: Locke in Rousseau: »Obča volja«

13. Morala Francoske revolucije: ideologija anti-političnega republikanizem – ne pa politična demokracija!

- Moralna utemeljitev Napoleonovih vojn: razširjanje republikanske družbe na bajonetih
- Moralne postavitev za kontro Napoleonu: »Sveta alijansa« monarhij, katolicizmov in protestantizmov zoper Napoleona in republikanizem francostva

14. Morala družboslovja in problem »utopičnih socializmov«

- Fourier, Saint-Simon, Comte... (»industrijec«, »troti«, »družbeno bitje«...)
- Durkheim, Spengler in Toynbee... - družbena morala: »historično« utemeljena
- Talcott Parsons in zadeva družb, religij in morale (»funkcionalizmi«, »pozitivizmi«...)

15. Morala (nemških) romantik/e

- Goethe – zadeva smiselnosti življenja Mladega Wertherja in problem samomora
- Fichtejeva, Hölderlinova in Herderjeve moralke Naroda in jezika (nemškega)
- Schiller in Schelling (problem Svobode): morala in svoboda
- Hegel: zadeva »Pravne filozofije« in »etičnosti države«
- Zadeve volje in moralno razsojanje: Schopenhauer

- Morala in lepo: estetike in morale romantične dobe ali ko lepo postane »isto kot dobro« (problem estetizacije morale, gospostva nasploh...)

16. Morale in ideologije narodnjaških gibanj in nacionalizmov: kulturno delo/vanje (zmagoslavje kulturne koncepcije razumevanja - poiesis)

- Morala Naroda kot velike družine in posamičnih nacionalnih revolucij in pesništvo ter pesniki
- Garibaldi, Mazzini in zadeva morale nacionalnega ter narodnjaštva v Italiji
- Dostojevski in/ali Tolstoj: problem dobrega in zla v ruskem narodnjaštvu XIX. stoletja
- Morale Prešernovih pesmi: zadeva poganstva, krščanstva, naroda in ljubezni

17. Morala komunizma, problem »nihilizma« in zadeva »vrednot«

- Marxova postavitev Kapitalizma in revolucionarna morala »svobodnih proizvajalcev«
- Max Stirner (Edini in njegova lastnina – Selbst in Eigentlichkeit kompleksa)
- Anarhistična morala (Proudhon, Bakunin, Herzen...): družbena bitja v skupnosti naravnega in družbenega
- Kierkegaard in zadeva »Del ljubezni« (»Works of love«): povezave dela in ljubezni
- Friedrich Nietzsche: kako je moč »Onstran dobrega in zla...«? Problem »prevrednotenja vseh vrednot«: Zarathustra
- Neo-kantovstvo: pregledno in historično – povezave med etiko in estetiko
- Oswald Spengler: problematičnost (in konec) Zahoda – morala in historicizem, fundamentalni kulturizem (izbor enega izmed tekstov, ali pregledno)
- Moralni Evropejci v Afriki in drugod: Kongo in Belgija (Leopold II.) še posebej: The Heart of Darkness (Joseph Konrad)
- Nostromo (Joseph Konrad) – namišljena dežela Južne Amerike in problem narodnjaške revolucije z aluzijami na Evropo, vojno, Oktobrsko revolucijo... in anticipacijami fašizma, nacionalsocializma

18. Problem morale med letoma 1914 in 1918: Velika vojna in Velika streznitev (Wittgenstein, Hemingway...): vdor pacifističnih postavitev in problem odmiranja heroičnosti (vojaške še posebej)

19. Morale socialističnih revolucij in problem vodij ter vodenja (leader, leadership) množic ter na to tovarniške/industrijske produkcije po identičnih principih

- Oktobrska revolucija, Lenin in Stalin (vojaška heroičnost kot heroičnost pri tovarniškem in kolhoznom delu): samo-odrekanje v imenu »prihodnje generacije«

- Rosa Luxemburg in možna kritika Lenina (konsekventno tudi Stalina)
  - Morala T. Masaryka in zadeva Češkoslovaške (zgodnji »Vzhodni republikanizem«)
  - Titova morala: »sedanje generacije naj že sedaj uživajo plodove svojega dela« (moralni lik komunista in samoupravni standard ter prvo potrošništvo v socializmih: krediti in zadolževanje)
  - Morala socialističnega samoupravljanja v Jugoslaviji (Edvard Kardelj, Vojan Rus...): »izgorevanje na fronti dela« in industrijska produkcija socializma delavcev (ne pa državljanov)
  - Mao Ze Dong in zadeva kulturne morale (revolucije) na Kitajskem: uniformizacija proizvajalcev in ne-državljanstvo delovnega ljudstva
  - Moralna paradigma Danka Grlića: Nietzsche in samoupravljanje
  - Moralna postavitev revolucije in dela: Gajo Petrović in »zadeva Heidegger«
  - Moralna utemeljitev prostovoljnega dela (delovne akcije v Jugoslaviji)
20. Morale fašizmov, nacional-socializmov vodje in vodenje (Fuhrer prinzip, il Duce, Caudillo... leadership se še zmeraj seli iz vodenja množic v »politiki« in vojni v tovarno)
- B. Mussolini, G. Gentile...: zadeva »etične države« in morale v kontekstu korporativizma - le classe lavolatrici
  - Združitev principov Naroda, kulture (rase) in dela (delavca) ter produktivnosti med obema vojnama
  - Morala kulta mladosti, produktivnosti in množične delavnosti/učinkovitosti (Juventud, Giovinezza...) (primerjava z »mladim Jezusom« krščanstva in »religijo/moralo sina«)
  - Miguel Unamuno in problem Kierkegaarda ter Franca (generalissima): ne le Španski problem
  - Analitika moralnih dialogov iz Thomas Mann: »Čarobna gora« (možno tudi njegov »Antipoliticus«)
21. Morala New Deala (= New Social Contract!) in kriza 1929-32: Velika Družba kot velika tovarna (Big Society ideologem in »javna dela«: krmiljenje javnih del kot podlaga makro manageriranja družbe(nosti) in državnosti vobče
- Emersonova postavitev morale in njen vpliv v ZDA (teologija, teokracija, vrednote)
  - Morala pri W. Jamesu (če kdo hoče lahko kot kontrapunkt obdela tudi Henryja Jamesa, torej pisatelja in brata Williama Jamesa)
  - Morala F. W. Taylorja: začetki managementa in zmagoslavje managerskega »sistema«

- Self-made-man in ZDA: problem migrantske delovne sile in hlapčevstva (servitude, ne suženjstva - slavery!)
- Morala ameriških in britanskih ekonomistov iz dobe krize 1929/32 in neposredno po njej: problem polne zaposlenosti in množična brezposelnost (Keynes et co. - polemike)

22. Morala nacional-socializmov: od Hitlerja do številnih »gardistov« v Sloveniji in drugod

- Problem Novega, Tretjega Reicha, zadeva rase in Arijstva... ter »naravni leadership krvi«, »bele rase«: analitika ustreznih poglavij iz Mein Kampf in sorodne literature iz stališča produktivnosti in učinkovitosti Naroda
- E. Junger: Der Arbeiter – problem dela in delavcev v nacional-socialistični paradigmi
- Volkswagen: avtomobil za vse kot paradigma dvigovanje množične porabe in standarda
- Judje (komunisti, Slovani, gayi, levičarji...) kot izmečki na poti v Auschwitz: moralna utemeljitev množičnega morjenja organiziranega na industrijski/produkcijski način
- Problem in argumenti za zavrnitev »kozmpolitizma«: Wolkish (narodnjaški) ideologem
- Problem »Banalnega zla« pri Hannah Arendt (»Eichmann v Jeruzalemu« in Žižkova kritika le-tega)

23. Morala »managerske revolucije«: boj za produktivnost na makro-globalni-ravni in zgodnji consumerism: ZDA – promised land

- Zadeva industrijsko Dobrega in Lev Trocki: razvoj, industrija in militarizacija produkcije (NEP – nova ekonomska politika v SSSR in moralne utemeljitve iz perspektive dela: socialni inženiring)
- Dobro pri Jamesu Burnhamu kot dobro »moje dežele« (»My country - right or wrong«)
- Morala in religija pri P. F. Druckerju in managerske paradigme v šestdesetih in po tem
- Moralne in poslovne utemeljitve »nujnosti« multi-nacionalk in konsekvence le-tega
- Analitika moralne produkcije v Fordovih tovarnah (tekoči trak, avtomobil, standard - morala kredita vsakemu Američanu in zadeva življenja/gospodstva/hlapčevstva na način permanentne zadolženosti)
- Zgodnje potrošništvo in njegove utemeljitve skozi »tehnične utopije« (Bernays...)
- Možne kritike potrošništva - samo primerjalno, najmanj trije avtorji

24. Morala revolucionarjev in revolucij 1968

- Morala Drugega Vatikanskega koncila (1964): pregledno, osnovni problemi in »rešitve« oz. obnova katoliške morale (vrh pri Papežu Vojtíĸi)
- »Dialog s kristjani« (Francoska in situacija v Italiji v šestdesetih in sedemdesetih)
- Morala strukturalizma (Althusser...) in problem neo/post stalinizma ter povezavo s »Kulturno revolucijo« na kitajskem (maoizem, ho-shi-minizem...)
- Morala Lacana in lacanovcev, ki bi hotela biti etika
- Morala ŹiŹka in problem Źelje: Freudovska (neo-stoiška) morala »manjka«
- Morala neo-nacistov: problemi »White power«...

25. Nauki slovenskih moralistov XX. stoletja: Weber, Gosar, Trstenjak...

26. Debata o »komunitarizmu«..., zadeva morale in ZDA ob koncu XX. stoletja

27. Moralne utemeljitve narodnjaških revolucij 1989 na Vzhodu: post-socializmi na makro ravni (Havel, Nova revija, Dobrica Ćosić, Franjo Tuđman...)

28. »Clash of Civilisation«: morala in konsekvence tovrstne »real-postavitve sveta«

29. Fukuyama: »Konec človeštva«, »Konec Zgodovine«, »Zadnji človek«... moralni vidiki

30. Managerska morala: post-kapitalizmi in post-socializmi

- Analitike različnih »moralnih priročnikov o managementu«, in sicer »zgolj« v luči treh temeljnih teoloških (protestantskih) kategorij: Mission, Vision, Leadership
- Neo-konzervativizem, morala in etika reaganizma in thatcherizma: druga revolucija protestantizma, neo-protestantizem
- Kaj je to neo-liberalizem, kakšno premore moralo, kakšno pa etiko? Analitike tekstov slovenskih »mladih ekonomistov« (Damjan, Polanec, Šušteršič...) iz dobe 2000-2008
- Corrosion of Character: Richard Sennett (v luči te knjige analitika celote letnikov dveh ameriških nadaljevalk: Mad Man (»Oglaševalci«) in The Weeds)
- Analiza podobnosti in razlik managerskega govorjenja Jankovića, Pahorja, Viranta in Janše v luči postavitve, češ da je vodenje v gospodarstvu in ekonomiji »pravzaprav isto« kot je to »vodenje« v politiki
- Morala sindikalnih gibanj v današnji dobi: analitike govorov Dušana Semolića
- Moralni kodeksi managementa: analitika in primerjave različnih primerov
- Morala anti-globalizma in sklicevanje na »družbenost«: problem države in politike ter Black-Block in perspektiva nasilja
- Moralna drža Chomskega (lahko tudi drugi moralni guruji poznega XX in začetka XXI. St.)

- Moralni diskurz post-socialističnih managerjev in teoretikov managementa (primerjalne analitike učbenikov »etike« na FM, FDV, EF in Teološki fakulteti)
- Diskurzi različnih new-ageovskih moralistov in pridigarjev/gurujev širokega dosega: problem vzhodnjaških »religij« v navezavi na poslovnosti in management nasplah
- Moralni diskurzi protestantskih ločin v ZDA, poslovnost in management zadnjih 20 let: povezave managementa in novih fundamentalnih religij (post-protestantskih še posebej) na prehodu iz XX v XXI. St.
- Moralne samo-utemeljitve katoliških in pravoslavnih cerkva Slovenije, Hrvaške in Srbije v vojnah na področju bivše Jugoslavije (1990-1995): analize cerkvenih poslanic in intervjujev cerkvenih predstavnikov
- Kritični pretres »poslovne izgube« Katoliške cerkve na Slovenskem: moralne utemeljitve cerkvenih predstavnikov v zvezi z »nujnostjo poslovnosti« in pa »nastalih izgub«

31. Zadeva terorizma in prehod v radikalno depresijo: začetek XXI. stoletja

- Moralne utemeljitve islamskega fundamentalizma in problem terorizma: »Shehidi« in ljudje-bombe v luči samo-žrtvovanja (ko »imaš-za-kaj-umreti«)
- Fundamentalne morale Georga W. Busha in Baracka Obame: problem moralne utemeljitve War on Terror v pogojih, ko več »ni-za-kaj-umreti« - tehnološka nadomestitev morale
- Možna analitika pop/rock-stavka: »za ideale umiru budale«! (razmerje med moralo in Idealom v pop-glasbi, ljudsko-zabavni (folk) glasbi in pa v managementu/manageriranju le-teh)

32. Morala in »kriza« (depresija) 2008 – do danes

- Stiglitz (Joseph) diskurz v »The Free Fall« (2010) in drugod; tudi podobni
- Govorjenja o »Greed«: analitike različnih govoric in problem poznega protestantizma, ki se sklicuje na »pokvarjenost duše«, »skopušstvo«, »egoizem«...
- Wall-street moralne samo-utemeljitve »Gibanj 99%«
- Moralne utemeljitve odpuščanja in »naravna nuja« produkcijskega procesa (»odvečnost ljudi«)
- Razlika: Kapitalizem in množično zaposlovanje ter post-kapitalizem in množična odpuščanja: moralne utemeljitve obojega
- Problematika moralne utemeljitve »dolga« in absolutna dominanca »dolžniške ekonomije«: leasing danes

33. Morala v globalni dobi – prihodnost Etike: možni premisleki »celote«

34. Etika in politika: možne kritike Machiavellija, Spinoze, Kanta, Marxa, Nietzscheja, Chomskega, Žižka...
35. Pojemna analitika razlike med etiko in moralo: kaj je morala, kaj pa etika?
36. Teleološka analitika: čemu sploh še etika? (A. MacIntyre in še kdo)
37. Pojemna analitika razlik med moralo, kulturo, revolucijo in negacijo (povezave kulture, revolucije in negacije z moralo in moralnimi diskurzi).
38. Ali je možna etika brez politike, ali kaj se zgodi z etiko, ko je politika izključena?
39. Etika, demokracija in management: ali to troje gre skupaj, če ja - kako?